

sig til de »Religiøse Tekster fra det gamle Ægypten« og til de »Ægyptiske Æventyr«, som Dr. L. tidligere har oversat til vort Sprog. De tre Bøger hører sammen og bør læses sammen; de supplerer hverandre og giver tilsammen et rigt Billede af den gamle ægyptiske Kultur; ufarvet fremtræder dette gennem Kildernes egne Ord, uden de Brydninger og Forskydninger, der indtræder ved en anden- og tredjehaands Bearbejdelse af dem.

O. K. P.

Karl Julius Beloch: *Römische Geschichte bis zum Beginn der punischen Kriege* (1926) er skrevet for Fagfæller og den studerende Ungdom. Forfatteren vil ikke give nogen »Darstellung« efter Mommsens Mønster eller søge at kappes med dette Mesterværk. Hans Formaal er kun at fastslaa, hvad der kan vides eller med størst Sandsynlighed antages gennem Tilbageslutninger. Dermed skal ikke være sagt, at meget andet overleveret Stof nødvendigvis maa være urigtigt, »aber nur was sich beweisen lässt, gehört in die Wissenschaft«. Naar Forf. ikke vil kappes med den »paa mange Maader forældede Mommsen«, saa kan han være rolig. Hans Fremstilling savner enhver Antydning af den Charme, der endnu stadig gør Mommsen saa tiltrækkende. Bogen er en uhyre nøgtern Gennemgang af Kildemateriale med methodiske Slutninger bygget herpaa. De Resultater, der naas, er imidlertid paa en Række Punkter, til Dels Punkter af stor Vigtighed, saa forskellige fra det almindelig antagne, Mommsen indbefattet, at man maa kræve meget kraftige Beviser for at følge Forfatteren. Her skal vi begrænse os til at anføre Forfatterens Anskuelser paa nogle Hovedpunkter, der er særlig omstridte, eller hvor Forf. i særlig Grad maa siges at være original.

Den af flere Forskere i Nutiden saa yndede etruskiske Hypothese, hvorefter Rom er et Værk af Etruskerne (særlig hævdet af K. J. Neumann i flere Skrifter, bl. a. Ullsteins *Weltgeschichte*. I 361), afvises med Henviisning til, at der i Roms Nærhed ikke er fundet etruskiske Mindesmærker. Beloch er her enig med Mommsen. Ingen af dem kan dog give en blot nogenlunde tilfredsstillende Forklaring paa den Kendsgerning, at Kongenavnet Tarquinius er etruskisk.

Bestemt adskiller Beloch sig fra Mommsen i sin Værdsættelse af Diodor. Naar denne har haft en ret høj Stjerne som Kilde, er det fordi Mommsen efter Niebuhrs Forbillede antog, at hans historiske Stof væsentlig hvilede paa Fabius Pictor. Herimod gør Beloch gældende, at der ikke er gjort noget Forsøg paa at

bevise, at Diodors Annalist ikke kan tilhøre Forbundsføllekrigens Tid, og han søger yderligere at bevise, at han gør det, ved en Gennemgang af de i Samniterkrigene forekommende samnitiske Navne. Disse Navne gaar med ringe Variation igen i Forbundsføllekrigen, hvoraf sluttes som sandsynligt, at Annalisterne paa Sullas Tid simpelt hen har anvendt de for dem bekendte samnitiske Navne i Skildringen af de gamle Krige. Men dette gælder ogsaa Diodors Annalist, der følgelig har levet paa Sullas Tid og altsaa ikke kan være Fabius.

Interessant er Belochs Behandling af Spurius Cassius, om hvem jo ogsaa Mommsen har skrevet en Undersøgelse. Da Cassius er et plebejisk Navn, kan han som Konsul først tænkes efter 366; men efter den Tid forekommer han ikke i Magistratslisterne. Følgelig maa han tilhøre en tidligere Tid, men kan da kun være kommen i Vejret som Tribun. Nu er det sikkert, at han har sluttet et Forbund med det latinske Forbund. Dette kan ikke være det gamle sacrale Forbund, hvoraf Rom selv var Medlem, da vi ser, at Rom i senere Tider slutter Forbund med enkelte latinske Byer. Det maa følgelig være et nyt Forbund — *uden* Rom og altsaa vendt imod det. Men dette peger hen paa en Tid, da Rom stod svagt, som Tilfældet var efter den galliske Brand. Paa den anden Side var det ifølge Polybios stiftet inden det galliske Indfald 358.

Men det eneste Tidspunkt i denne Periode, hvor et Herredømme som Cassius' kan anbringes, bliver da Anarkiaaret 371. Dette stemmer ogsaa med en Meddelelse hos Valerius Maximus, hvorefter Tribunen P. Mucius »omnes collegas suos qui duce Sp. Cassio id egerant, ut magistratibus non subrogatis communis libertas in dubium vocaretur, vivos cremavit«. Men en saadan Hindring af det lovlige Magistratsvalg forekommer i den gammelromerske Historie kun een Gang, og det er netop i Anarkiaaret (Liv. VI 35, 10). Da Valerius Maximus udtrykkelig nævner Cassius, faar vi herved Hypotesen bekræftet. Cassius blev styrtet, men hans Værk satte sig Spor i Demokratiets Sejr 366. Siden blev der rejst en Statue af ham. Ogsaa dette er for Beloch en Bekræftelse paa hans Antagelse, idet en Bronzestatue, rejst i Republikens ældste Tid, ikke vilde have overlevet den galliske Brand. Det sidste Argument er dog ikke meget bevisende.

Belochs Behandling af Cassiusepisoden vil have vist hans historiske Methode. Med skarp og klar Logik søger han at rekonstruere de i Overleveringen udvaskede Sammenhænge paa Grundlag af det yderst fattige brugbare Materiale. Men om man i de enkelte Spørgsmaal vil finde hans Argumentation overbevisende, vil der sikkert være Strid blandt Fagmændene.

Poul Helms.